
ET INTERNASJONALT SYNLIG
FORSKNINGSUNIVERSITET
UNIVERSITETET I BERGEN

Høydepunkter 2009

EIT INTERNASJONALT SYNLEG FORSKINGSUNIVERSITET

Universitetet i Bergen (UiB) er eit internasjonalt synleg forskingsuniversitet på fagleg høgt nivå. Forsking, utdanning og formidling er hovudmålet for verksemda, og fagleg breidde, mangfald og høg kvalitet er fundamentet.

Den målretta satsinga på kvalitet ga god internasjonal utteltjing i 2009. Universitet har frå 2005 til 2009 klatra 176 plassar på den årlege universitetsrangeringa til Times Higher Education Supplement. Den gode utviklinga syner òg igjen i statistikken for forskingspublisering: Den samla publiseringa ved UiB auka med over sju prosent frå 2008 til 2009.

Klimaforskinga ved UiB får truleg økonomiske rammer til å halde fram som eit av verdas fremste miljø for forskning på klimaspørsmål. Bjerknessenteret sin status som Senter for framifrå forskning går ut i 2013, men Regjeringa vil no gi årlege løyvingar på 20 millionar kroner til å vidareføre klimaforskinga basert på Bjerknessenteret sin kompetanse.

2009 disputerte 223 kandidatar innanfor doktorgradsprogramma. UiB lukkast med å rekruttere yngre, utanlandske forskarar. Om lag 30 prosent av dei nye doktorane er utanlandske, og bidreg til å synleggjere UiB som et internasjonalt forskingsuniversitet.

I 2009 blei planane om å rehabilitere den monumentale hovudbygningen ved Bergen Museum til eit flott kultur-, formidlings- og representasjonsbygg godgjort med 30 millionar frå regjeringa.

Monumentalbygget blei særskilt omtala i statsbudsjettet og departementet har bede Statsbygg om å planlegge og gjennomføre rehabiliteringa med sikte på å gjere det ferdig til grunnlovsjubileet i 2014, slik universitetet ønskjer.

Universitetet i Bergen hadde i 2009 ei auke på 13 prosent i talet på søkarar. Dette er over det nasjonale gjennomsnittet, og illustrerer at UiB framleis er ein av dei mest ettertrakta utdanningsinstitusjonane i landet.

I 2009 blei arbeidet med å fornye UiBs strategiske plan for 2011-2015 sett i gang, med hovudmål om å markere UiB i enda større grad som eit internasjonalt synleg forskingsuniversitet.

SIGMUND GRØNMO, REKTOR

KARI TOVE ELVBAKKEN, UNIVERSITETSDIREKTØR

Flere studenter ved UiB

Universitetet i Bergen hadde i 2009 en økning i antall søkere på 13 prosent. Dette er over det nasjonale gjennomsnittet, hvor økningen var 8 prosent. Stort sett samtlige fakultet opplevde økning i søkertall: Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet hadde 22 prosent flere søkere i 2009 enn året før, mens Det medisinsk-odontologiske fakultet fikk størst økning med 24 prosent. Det humanistiske fakultet hadde 12,5 prosent økning, noe som innebar 189 flere søkere enn i 2008. Dette illustrerer at UiB er en av landets mest ettertraktede studieinstitusjoner.

Rehabilitering av Bergen Museum

Bygningen som i dag huser De naturhistoriske samlinger skal bli både Universitetets og Bergens nye storstue. Bygget skal romme et moderne visningscenter for de kulturhistoriske og de naturvitenskapelige samlingene, forskningsformidling fra universitetet for øvrig, og lokaler egnet for viktige seremonier, møter, konferanser og større tilstelninger. Ambisjonen er å gjøre praktbygget til en viktig møteplass for universitetet og for byen, slik det opprinnelig var tenkt i 1865.

Stor støtte til klimaforskningen

En ekstrabevilgning gjør at klimaforskningen i Bergen kan få trygge økonomiske rammer selv når Bjerknæssenterets status som Senter for fremragende forskning går ut i 2013. Regjeringen, ved forskningsminister Tora Aasland, lovet i september en årlig bevilgning på 20 millioner kroner til videreføring av klimaforskningen ved Universitetet i Bergen, som av statsråden fikk ros som leverandør av klimaforskning.

– Dette betyr mye for videreføringen av den forskningskompetansen Bjerknæssenteret har opparbeidet seg. Senteret er et av verdens fremste miljø for forskning på klima, en av våre største utfordringer globalt. Så dette er ikke bare penger som er viktige for Bjerknæssenteret og UiB, men for hele verden, sier rektor Sigmund Grønmo.

Et regn av EU-millioner

I løpet av én måned fikk tre forskningsgrupper ved UiB tildelt til sammen 60 millioner kroner fra Det europeiske forskningsrådet.

20 millioner kroner gikk til hjerneforsker Kenneth Hugdahls prosjekt for å finne ut hva som forårsaker stemmer i hodet hos schizofrene. Forsøkene, som skal gå over fem år, tar blant annet i bruk såkalt funksjonell magnetresonanstomografi.

En tilsvarende sum fikk professor Christopher S. Henshilwood, som skal etablere et forskningssenter ved UiB, i tillegg til et langtids forskningsprogram i det sørlige Afrika, Europa og det nære Østen. Som tredje søknad på under to uker, fikk forskningsgruppen Marin mikrobiologi 20 millioner kroner til et prosjekt ledet av Frede Thingstad. Målet her er å bedre forstå hvordan organismer i havet forholder seg til hverandre.

Bare ti europeiske universitet fikk bedre uttelling enn UiB i konkurransen om å oppnå European Research Councils (ERC) advanced grants. UiB ble med tre prosjekttildelinger det eneste universitet i Norge i 2009 som fikk gjennomslag i ERC, og viser at langsiktig satsing på forskning over hele bredden gir internasjonal uttelling.

Satsing på samfunnskontakt

Som det første universitetet i Norge, har UiB en handlingsplan for samhandling med samfunns- og næringslivet. I 2009 ble det opprettet et Kontor for samfunnskontakt, som skal jobbe målrettet med å synliggjøre og videreutvikle UiB som et internasjonalt synlig forskningsuniversitet. Kontoret skal være et sted hvor samfunns-, kultur- og næringsliv kan henvende seg når de ønsker kontakt med UiB. I tillegg skal kontoret vedlikeholde oversikter over universitetets relasjoner til omverdenen, og hvilken kompetanse universitetet har å tilby.

Nytt rektorat og nye ledelsesformer

Høsten 2008 vedtok Universitetstyret at Universitetet i Bergen skulle ha valgt rektor, og i mars/april 2009 ble valget gjennomført. Rektor Sigmund Grønmo ble gjenvalgt som rektor og viserektor Berit Rokne ble valgt som prorektor. På fakultetsnivå ble det i februar 2009 fattet vedtak om normalordning med valgt dekan med utvidet mandat, og det ble gitt anledning til prøveordning med ansatt dekan og enhetlig ledelse. Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet og Det medisinsk-odontologiske fakultet har nå prøveordning med ansatte dekaner. På instituttnivå kan fakultetene velge mellom å ha valgte eller ansatte instituttledere.

Å flytte en mumie

Mumiene ved Bergen museum gjennomførte et historisk legebesøk da de i februar ble båret ned trappene i museet og fraktet til Haukeland universitetssykehus. Ved hjelp av en moderne CT-skanning vil Museet lære mer om hvem de balsamerte menneskene var: Hvordan de døde, hva de håpet på for etterlivet, og hvordan de endte i Bergen. Skanningen avdekket blant annet et maleri i bunnen av kisten, samt at mumien av Teshemmin ble gravlagt med en maske. Det ble også funnet rester av et perlesmykke i kisten.

Det er en internasjonal trend å CT-skanne mumier, og det kan føre til ganske store nyvinninger i forskningen, ifølge stipendiat Pål Steiner, som er faglig konsulent for oppdraget.

Klimatiltak ikke strenge nok

Etter fem år med kartlegging av havets opptak av CO₂, har forskere tilknyttet prosjektet CarboOcean konkludert med at utslippsbegrensningene ikke er strenge nok. Slik grensene er satt i dag, kan de ikke hindre at den globale gjennomsnittstemperaturen stiger mer enn to grader.

CarboOcean er et internasjonalt EU-prosjekt, koordinert av professor Christoph Heinze ved Geofysisk Institutt og Bjerknessenteret. Prosjektet begynte i 2005.

Den 28. november viste NRK2 en 50 minutter lang versjon av dokumentaren som Unisjón hadde laget om CarboOcean. En kortere versjon ble sendt på samme kanal under klimakonferansen i København.

Storstilt semesterstart

For første gang i historien ble det akademiske året åpnet på Muséplass 1, og plassen foran Bergen Museum var fylt med studenter og ansatte i augustsolen. Plasseringen var langt fra tilfeldig, understreket rektor Sigmund Grønmo i velkomsttalen:

– Dette er blant annet for å markere at vi har satt i gang en omfattende restaurering av den staselige museumsbygningen, med sikte på at den skal bli et enda mer fremtredende representasjonsbygg – både for universitetet og for samfunnet omkring oss.

Ordfører Gunnar Bakke og leder av Studentparlamentet Helene Christiansen var gjestetalere. For de ferske studentene fortsatte kvelden med underholdning på Studentsenteret hvor blant annet rapperen Lars Vaular og studentkoret Sirenene stod på programmet.

Internasjonal doktorpromosjon

Til sammen var det 223 personer som tok doktorgrad ved UiB i 2009, og den 29. januar ble de 108 nye doktorene fra høstsemesteret hyllet i Håkonshallen. Tallet på doktorgrader er det nest høyeste tallet i UiB sin historie. De nye doktorene er også en svært internasjonal gruppe: En tredjedel av doktorkullet kommer fra andre land enn Norge, og de representerer 41 ulike nasjoner. Dette fremhevet også rektor Sigmund Grønmo i talen sin i Håkonshallen:

– Dere er virkelig et stort bevis på at Universitetet i Bergen utvikler seg som et internasjonalt synlig forskningsuniversitet. Jeg er sikker på at dere har vært, og kommer til å fortsette å være gode ambassadører for UiB over hele verden. Det har vært et privilegium for oss å ha dere som doktorgradsstudenter.

UiB styrkes på internasjonale rankinger

UiB styrket sin posisjon som et internasjonalt synlig forskningsuniversitet i 2009, da universitetet hoppet 83 plasser opp på Times Higher Educations rankingliste. Dette var den største økningen fra 2008 til 2009 blant alle de norske universitetene. Rangeringen gjenspeiler at universitetet har prestasjoner av internasjonalt format, og et omdømme ute i verden som er på vei opp. Det er særlig på feltene samfunnsvitenskap og humaniora at UiB utmerker seg. SV-fakultetet beveget seg opp fra nummer 139 til 107, mens HF-fakultetet gikk fra 140. til 116. plass.

Kunnskapsfest i Bergen

Forskningsdagene gikk av stabelen siste halvdel av september, og hovedtema var "Bærekraft og evolusjon". UiB-forskere fikk vist seg frem på mange ulike arenaer i løpet av uken, ikke minst på Kunnskapsfesten på Festplassen. Her stilte forskere med 28 interaktive forskningsstasjoner, foredrag og teater, og temaene spente fra søvnforskning til fysikk. Og da den beste forskningsstasjonen skulle kåres, var det Institutt for fysikk og teknologi som gikk av med seieren, i konkurranse med blant annet VilVite, StatoilHydro og Havforskningsinstituttet.

Forskningsdagene er en nasjonal festival i regi av Norges Forskningsråd.

Holbergprisen til Hacking

Filosofen og vitenskapsteoretikeren Ian Hacking fikk Holbergs internasjonale minnepris for 2009. Prisen ble overrakt av H. K. H. Kronprinsesse Mette Marit i Håkonshallen. Den kanadiske vitenskapsfilosofen ble med dette den sjettemte mottakeren av prisen. Holbergprisens fagkomité beskriver Hacking som en av de viktigste filosofene og vitenskapshistorikerne i vår tid:

“Hans kombinasjon av stringent filosofisk og historisk analyse har fundamentalt endret vår forståelse av hvordan sentrale begrep oppstår gjennom vitenskapelig praksis og i bestemte sosiale og institusjonelle sammenhenger. Hans arbeid avdekker natur- og sosialvitenskapenes normative og sosiale implikasjoner.”

Hacking er professor ved Universitetet i Toronto. Av hans tretten utgitte bøker er mange av dem oversatt til norsk.

UTGIVER: Universitetet i Bergen

FOTO: s. 3 Paul Sigve Amundsen, Jan Kåre Wilhelmssen • s. 4 Paul Sigve Amundsen • s. 5 Walter N. Wehus, Erik Møller Arkitekter og Arkitektskap AS, Margareth Haugen, Colourbox, Thor Brødreskift • s. 6 Colourbox • s. 7 Istockphoto • s. 8 Formidlingsavdelingen, UiB • s. 9 Walter N. Wehus • s. 10 Colourbox • s. 11 Paul Sigve Amundsen, Walter N. Wehus • s. 12 Thor Brødreskift • s. 14 Paul Sigve Amundsen

GRAFISK DESIGN: Formidlingsavdelingen, UiB

OPPLAG: 400

PAPIR: G-print 130 g (innmat) • 200 g (omslag)

TRYKK: Bryne Stavanger Offset

NØKKELTALL FOR 2009

- Studenter: 13 275
- Avlagte 60-studiepoengsenheter: 10 059
- Publikasjoner: 1 862
- Doktorgrader: 223
- Omsetning:
 - Grunnbevilgning: 2,3 milliarder kroner
 - Bidrags- og oppdragsvirksomhet: 690 millioner kroner
- Årsverk: 3 371 (andel kvinner: 50 %)

UNIVERSITETET I BERGEN